

Rīgā
Datums skatāms laika zīmogā Nr.4-7-3/3067

**Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisijai**
Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039
sprk@sprk.gov.lv

Par dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikas konsultāciju dokumentu

Akciju sabiedrība "Gasol" (turpmāk – Gasol) ir iepazīsies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) 2022. gada 14. jūlijā publicēto konsultāciju dokumentu "Par dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku" (turpmāk – Metodikas grozījumi). Gasol atzinīgi novērtē SPRK vēlmi nodrošināt enerģētikas nozares sistēmas operatoru finansiālo stabilitāti, kuru būtiski ir ietekmējis straujais energoresursu cenu pieaugums pasaulē, un veicināt drošu, efektīvu un kvalitatīvu pakalpojuma sniegšanu. Šobrīd tas ir sevišķi būtiski, jo, atbilstoši Gasol 2022. gada 7. aprīlī nosūtītajā vēstulē norādītajam, gan inflācijas, gan darbaspēka un dabasgāzes cenas pieaugums jau līdz šim ir radījis būtisku ietekmi uz Gasol naudas plūsmu un situācijā, kur sistēmas operators laicīgi nespēj atgūt neplānoto izmaksu pieaugumu, var tikt radīta būtiska ietekme uz dabasgāzes sadales sistēmas drošību. Tomēr izvērtējot Metodikas grozījumu dokumentā norādīto informāciju, Gasol ir radušies šādi jautājumi:

1. Ņemot vērā, ka spēkā esošais sadales sistēmas tarifs tika apstiprināts 2021. gada 30. aprīlī SPRK Padomes sēdē un SPRK Padomes lēmumā nr.26 "Par akciju sabiedrības "Gasol" dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifiem" tika noteikts, ka tarifu projekta regulatīvais periods ir 54 mēneši jeb 4,5 gadi un to veido 4 tarifu periodi – izvērtējot Metodikas grozījumu dokumentā norādīto informāciju nav skaidrs par kādu periodu Gasol ir jāiesniedz pirmais regulatīvais rēķins. Ņemot vērā, ka Gasol jau ir iesniedzis regulatīvā rēķina atlikumu par 2021. gada otro pusgadu atbilstoši spēkā esošajā dabasgāzes sadales sistēmas tarifu noteikšanas metodikā norādītajam - vai Gasol pareizi saprot, ka līdz 2022. gada 1. septembrim Gasol ir jāiesniedz regulatīvā rēķina atlikumus par visu pirmo tarifa periodu, kas ir no 2021. gada 1. jūlija līdz 2022. gada 31. decembrim?
2. Atbilstoši SPRK 2021. gada 2. augusta vēstulē norādītajam, kur "Regulators apstiprina, ka atbilstoši Regulatora 2021. gada 30.aprīļa lēmuma Nr.26 "Par akciju sabiedrības "Gasol" dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifiem" ¹ secinošās daļas 4.3.apakšpunktam izmaksu un ieņēmumu korekcija par periodu, kuram noteikti spēkā esošie tarifi, nodrošina, ka uz regulatīvā perioda sākumu nav uzkrāts regulatīvā rēķina atlikums, kas nozīmē to, ka AS "Gasol", iesniedzot regulatīvo rēķinu 2022.gadā, tajā uzskaitīs Metodikas 33.punktā norādītās izmaksu pozīcijas un to starpību par laika periodu no 2021. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 31. decembrim", vai Gasol pareizi saprot, ka Metodikas grozījumu projekta 23.6. punktā norādītā situācija, kur pirmajā regulatīvajā rēķinā tiek iekļauta starpība starp faktiskajām un prognozētajām izmaksām un ieņēmumiem iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējā tarifu periodā tiks piemērota tikai izstrādājot jaunu sadales sistēmas pakalpojuma tarifu?
3. Lūgums skaidrot, kā vienlaicīgi var tikt nodrošināts Metodikas grozījumu projekta 22. punktā norādītais, ka "Uzsākot jaunu regulatīvo periodu, regulatīvā rēķina atlikums tiek noteikts vienāds ar nulli euro" un 23.6. punktā norādītais, ka "veicot regulatīvā rēķina aprēķinu iepriekšējā tarifu

¹ Skat. <https://www.vestnesis.lv/op/2021/86.13>

periodā, tajā skaitā iepriekšējā regulatīvā perioda pēdējā tarifu periodā, tika izmantotas izmaksu prognozes”.

4. Vai Gaso pareizi saprot, ka sagatavojot izmaksu un ieņēmumu prognozi otrajam pusgadam (no 2022. gada 1. jūlija līdz 2022. gada 1. decembrim), Metodikas grozījumu projekts neparedz konkrētas vadlīnijas vai principus, un sagatavojot ieņēmumu un dabasgāzes zudumu apjomu prognozi Gaso var izmantot savas prognozes?
5. Par Grozījumu 23.2. punktā norādīto. Atbilstoši spēkā esošajā dabasgāzes sadales sistēmas metodikā norādītajam, regulatīvajā rēķinā būtu jāiekļauj tikai dabasgāzes cenas izmaiņas, zudumu apjomus saglabājot tarifu projektā noteiktajā līmenī. Lūgums skaidrot, vai Gaso regulatīvajā rēķinā, uzskaitot starpību starp prognozētām un plānotajām dabasgāzes zudumu izmaksām, var izmantot faktisko dabasgāzes zudumu prognozi, vai aprēķinā ir jāizmanto tarifu projektā iekļautie dabasgāzes zudumu apjomi.
6. Papildus Gaso aicina arī 23.2 punktā neiekļaut pēdējā teikuma daļu *“aprēķinos izmanto dabasgāzes zudumu daudzumu, kas nepārsniedz apstiprināto uz attiecīgo tarifu periodu attiecināmo dabasgāzes zudumu daudzumu”*. Ņemot vērā nestabilo enerģētikas situāciju, Gaso nākotnē var rasties situācija, kur neparedzētu apstākļu dēļ uzņēmumam ir jāveic neplānota dabasgāzes sadales gāzesvadu nomaiņa vai atslēgšana, kas var palielināt tehnoloģisko zudumu apmēru, vai arī lietotāji, saprotot, ka nespēj norēķināties par dabasgāzi, pastiprināti var mēģināt nelegāli izmantot dabasgāzi, kas neparedzēti palielinātu dabasgāzes zudumu apmērus. Gaso interesēs jebkurā gadījumā ir mazināt tehnoloģiskā procesa nodrošināšanas un dabasgāzes zudumu izmaksu apmēru, ko uzņēmums mērķtiecīgi arī īsteno, tādēļ šādas piebildes iekļaušana Metodikas grozījumos Gaso ieskatā nav pamatota.
7. Ņemot vērā nestabilo enerģētisko situāciju valstī, publiskajā telpā norādīto informāciju par dabasgāzes pietiekamību un iespējamiem enerģētiskās krīzes scenārijiem, Gaso 2022. gada jūlijā sadarbībā ar Ekonomikas ministriju un AS “Conexus Baltic Grid” organizēja mācības enerģētiskās krīzes pārvarēšanā. Gadījumā, ja iestātos enerģētiskā krīze, Gaso būtu nepieciešams nodrošināt dabasgāzes piegādes ierobežošanu, kas radītu neparedzētas izmaksas (darbaspēka, transporta, sistēmu uzturēšanas, un citas izmaksas), kas vistiešākajā mērā būtu radušās normatīvo aktu izmaiņu vai ārkārtas situācijas novēršanas rezultātā. Vai Gaso pareizi saprot, ka enerģētiskās krīzes iestāšanās situācijā sadales sistēmas operatora papildus izmaksas, kas rastas ar krīzes novēršanu vai normatīvo aktu ievērošanu, tiktu uzskatītas kā pamatotas faktiskās neparedzētās izmaksas atbilstoši Metodikas grozījumu projekta 23.5 norādītajam?
8. Vai Gaso pareizi saprot, ka atbilstoši 26.1.2. punktā noteiktajam regulatīvajā rēķinā inflācijas, darbaspēka pieauguma un negūto ieņēmumu atgūstamais apmērs nākamajā tarifu periodā var veidot līdz 6% no ekspluatācijas izmaksām un papildus izmaksas, kas veidojas dabasgāzes zudumu un tehnoloģisko procesu nodrošināšanas izmaksu noviržu rezultātā, tiek atgūtas pilnā apmērā par konkrēto periodu? Papildus lūgums precizēt, kas tiek saprasts ar *“tarifu perioda plānotajām ekspluatācijas izmaksām”*. Vai šīs ir izmaksas, kurās iekļautas pirmā pusgada faktiskās izmaksas un otrā pusgada sistēmas operatora prognozētās izmaksas?
9. Metodikas grozījumu projekta 27. punktā ir norādīts, ka *“sadales sistēmas operatoram ir tiesības veikt lietotājiem nodotā dabasgāzes daudzuma korekciju”*. Vai Gaso pareizi saprot, ka šis punkts attiecas uz to, kā tiek noteikti katru tarifu perioda dabasgāzes sadales sistēmas tarifi, respektīvi – ka katru gadu sadales sistēmas operators iesniedzot precizētos sadales sistēmas tarifus var veikt patēriņa korekciju pa tarifu grupām? Papildus Gaso aicina 27. punkta pēdējā teikumā noteikt, ka trīs gadu vidējais lietotājiem nodotais dabasgāzes apjoms **var** tikt koriģēts ņemot vērā tādu objektus, kuri pēdējo trīs gadu laikā ir atslēgti no sadales sistēmas. Šis ir sevišķi būtiski esošajā situācijā, kur līdz 2022. gada jūlijam Gaso ir saņēmusi informāciju no 60 objektiem par atslēgšanos no dabasgāzes. Šo objektu kopējais 2021. gada dabasgāzes patēriņš veidoja 35 333 tūkst. m³. Situācijā, kur vidējais dabasgāzes patēriņš nevar tikt koriģēts atbilstoši tam, cik daudz klienti ir atslēgušies vai to darīt tuvākajā laikā, palielinās nākamajos tarifu periodos negūto ieņēmumu risku.
10. Metodikas grozījumu 25. punktā norādīts, ka sadales sistēmas operators iesniedz regulatoram informāciju piecus mēnešus pirms tarifu perioda beigām, kas Gaso situācijā būtu līdz tekošā tarifu perioda gada 1. augustam. Ņemot vērā, ka Gaso faktiskos kārtējā mēneša ieņēmumus un izdevumus iegrāmato līdz nākamā mēneša 20. datumam, un Gaso faktiski paliktu viena darba

nedēļa sagatavot informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu, piedāvājam 25.punktu izteikt šādā redakcijā “*Sadales sistēmas operators ne vēlāk kā četrus mēnešus pirms tarifu perioda beigām iesniedz regulatoram informāciju par regulatīvā rēķina atlikumu un tā pamatojumu, kas noteikts atbilstoši šīs metodikas 23. un 24. punktam*”.

11. Vai Gaso pareizi saprot, ka ar 28.2. punktā minēto terminu “izmaksu grupas” tiek saprastas Metodikas grozījumu projekta 9. punktā norādītās izmaksu grupas? Kā arī ar 28.3 punktā norādīto terminu “izmaksu grupas” tiek saprasts 2022. gada 14. jūlijā publicētajā Konsultāciju dokumentā “Par kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikas projektu” 3. punktā norādītās izmaksu grupas? Lai mazinātu neskaidrību, Gaso rosina pie definīcijām paredzēt skaidrojumu terminam “Izmaksu grupas”.
12. Atbilstoši Metodikas grozījumu projekta 33. un 34. punktos norādītajam, Gaso saprot, ka regulatīvā rēķina atlikums jeb uz tarifu periodu attiecināmā ieņēmumu korekcijas daļa, tiktu attiecināta izmantojot mainīgo un fiksēto izmaksu proporciju. Gaso rosina pēc 34. punkta iekļaut papildus punktu, kas paredz, ka “*Sadales sistēmas operators, saskaņojot ar SPRK var noteikt atšķirīgu uz tarifu periodu attiecināmo ieņēmumu korekcijas daļas mainīgās un fiksētās daļas proporciju*”. Gaso saredz šāda punkta kritisku nepieciešamību, sevišķi esošajā situācijā, kur tieši tajās lietotāju grupas, kurām fiksētā tarifa maksājuma īpatsvars ir relatīvi mazs, var turpmākajos gados tikt novērots būtisks patēriņa samazinājums. Augsto enerģētikas cenu rezultātā mājtsaimniecības klienti var samazināt ikgadējā patēriņa apmēru vai uzstādīt citu siltumapgādes risinājumu, saglabājot dabasgāzes pieslēgumu, un liela daļa rūpniecisko klientu var atslēgties no sadales sistēmas. Iespēja sistēmas operatoram, saskaņojot ar Regulatoru, pēc nepieciešamības lielāku ieņēmumu korekcijas daļu attiecināt uz fiksēto tarifu daļu ne tikai nodrošinātu stabilāku dabasgāzes sadales sistēmas darbību un atbilstu sadales sistēmas operatora izmaksu būtībai, bet arī neradītu papildu stimulu klientiem veikt neekonomiskas investīcijas klientiem, kas paredz vairāku siltumapgādes risinājumu uzstādīšanu.

Komercpilnvarniece
Valdes locekle

Baiba Bebre

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Laura Sārta 67369982
laura.sarta@gaso.lv